

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงิน

วิเชษฐ์ โรจนสุกาญจน*

การดำเนินธุรกิจต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนซึ่งอาจส่งผลในทางบวกซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้แก่องค์กรนั้น หรือส่งผลลบต่อองค์กร ความไม่แน่นอนนี้คือความเสี่ยงที่ทำนายผู้บริหารในการแสวงหาประโยชน์จากโอกาสในการกำหนดกลยุทธ์องค์กร หรือกำหนดระดับความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมที่องค์กรสามารถยอมรับได้

การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นกระบวนการที่มีระบบสามารถนำไปใช้ได้กับทุกองค์กรและทุกธุรกิจ เพื่อระบุถึงเหตุการณ์ความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง จัดลำดับความสำคัญ และจัดการความเสี่ยง โดยการบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะช่วยให้เกิดผลต่อไปนี้

- รับสนุนให้องค์กรสามารถพิจารณาระดับความเสี่ยงที่องค์กรสามารถยอมรับได้ หรือต้องการที่จะยอมรับเพื่อสร้างมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย
- กำหนดกรอบการดำเนินงานให้แก่องค์กรเพื่อให้สามารถบริหารความไม่แน่นอน ความเสี่ยงและโอกาสของธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ

* ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายบัญชีการเงินและปฏิบัติการ บริษัท หลักทรัพย์เพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ จำกัด

ความหมายของความเสียหายแต่ละประเภท

หากจัดประเภทความเสี่ยงตามเหตุแห่งความเสี่ยงแล้ว ประเภทของความเสี่ยงจะมีมากมายตามลักษณะของเหตุการณ์ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาจึงต้องอาศัยระบบการจัดประเภทความเสี่ยงโดยอาศัยการมองในภาพรวมซึ่งแบ่งประเภทออกได้ดังนี้

1. **ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์** หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและการนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อรายได้ ฐานะการเงิน หรือความดำรงอยู่ของกิจการ

2. **ความเสี่ยงด้านตลาด** หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ราคาสินค้า และราคาตราสารในตลาดเงินตลาดทุนที่มีผลกระทบต่อรายได้และฐานะการเงินของกิจการ

3. **ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง** หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่กิจการไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหาเงินมาชำระได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และฐานะการเงินของกิจการ

4. **ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ** หรือความเสี่ยงด้านเครดิต หมายถึง โอกาสหรือ ความน่าจะเป็นที่คู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันได้ รวมถึงโอกาสที่คู่ค้าจะถูกปรับลดอันดับทางเครดิตซึ่งมีผลกระทบต่อรายได้ หรือฐานะการเงินของกิจการ

5. **ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ** หมายถึง ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือ ขาดธรรมาภิบาลในองค์กร และการขาดการควบคุมที่ดี โดยอาจเกี่ยวข้องกับ กระบวนการปฏิบัติหน้าที่ บุคลากร ระบบงาน หรือเหตุการณ์ภายในและส่งผลกระทบต่อรายได้และฐานะการเงินของกิจการ

รายงานการเงินกับการบริหารความเสี่ยง

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ความเสี่ยงได้กลายเป็นหัวข้อสำคัญทางธุรกิจ เนื่องจากความกังวลว่ากิจการจะเกิดความล้มเหลวในธุรกิจ ดังมีตัวอย่างให้เห็นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นกรณีล้มเหลวของธนาคารแบงก์ส์จากการค้าตราสารอนุพันธ์ การล้มละลายของเอนเนอร์จิกัลการยักษ์ใหญ่ด้านพลังงานในสหรัฐอเมริกา ซึ่งก่อให้เกิดกระแสการเรียกร้องการกำกับดูแลกิจการที่ดีและมาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการสอบบัญชีที่เข้มงวดซึ่งเป็นที่มาของกฎหมาย Sarbanes-Oxley Act เป็นกฎหมายเพื่อปฏิรูปการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อ 30 กรกฎาคม 2545 ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจอย่างมาก ซึ่งกฎหมายฉบับนี้จะช่วยฟื้นฟูความเชื่อมั่นของนักลงทุน สร้างคณะกรรมการที่กำกับดูแลบริษัทมหาชน พิจารณาบทบาทของบรรษัทกึ่งเกณฑ์เรื่องความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี มาตรฐานเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี รวมทั้งพัฒนาบทกึ่งโทษทางอาญาสำหรับการละเมิดกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์

● นอกจากนี้ ความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี 2540 การก่อการร้ายที่ตึกเวิร์ลเทรดเซ็นเตอร์ (9/11) หรือการเกิดวาตภัยเมื่อปี 2548 จากพายุเฮอริเคนแคทรีนาที่หนักและร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาซึ่งสร้างความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินมูลค่าไม่ต่ำกว่า 35,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 1.4 ล้านล้านบาท ความหวุ่นเกรงในภัยโรคระบาดจากไข้หวัดนกภัยจากการก่อการร้าย เหตุการณ์ที่ใกล้ตัวเราคือ การเกิดธรณีพิบัติภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิในปี 2547 ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินในหลายประเทศและรวมถึงใน 6 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย ภัยธรรมชาติที่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้นและรุนแรงขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของโลก จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียในกิจการอาจทราบถึงแนวทางในการบริหารความเสี่ยงได้อย่างไร เพราะ

เมื่อเกิดขึ้นแล้วกิจการอาจประสบผลเสียหายอย่างมาก เนื่องจากการดำเนินธุรกิจที่ต้องหยุดชะงัก และ ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อทรัพย์สินของกิจการ การบริหาร ความเสี่ยงจากภัยพิบัตินี้เป็นเรื่องสำคัญต่อความมั่นคง ของประเทศ และระบบเศรษฐกิจของประเทศ การบริหาร ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ และเอกชน และอาจจำเป็นต้องมีเครือข่ายเพื่อวางแผน กำกับ ทดสอบแผนร่วมกัน เช่น ระบบการชำระเงินของ ประเทศ ระบบการซื้อขายและชำระราคาในตลาด หลักทรัพย์ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงในกฎระเบียบและข้อบังคับของ ทางการ เช่น การบังคับใช้กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน ข้อกำหนดในการกำกับดูแลสถาบันการเงินในเรื่องของ ความเพียงพอของเงินกองทุนตามแนวทางของ Bank for International Settlements (BIS) หรือกฎเกณฑ์ที่รู้จักกัน ในชื่อของ บาเซล 2 (Basel II) ซึ่งเน้นหนักเรื่องการ บริหารความเสี่ยงในทุกด้าน โดยหน่วยงานกำกับดูแลจะ กำกับดูแลให้สถาบันการเงิน มีระบบบริหารความเสี่ยงที่ดี มีเงินกองทุนมากพอที่จะรองรับความเสี่ยง โดยเฉพาะ เรื่องการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำตามเกณฑ์บาเซล 2 กำหนดว่า การดำรงเงินกองทุนจะต้องรองรับ ความเสี่ยง 3 ประการ คือ 1. ความเสี่ยงด้านเครดิตในธุรกิจที่ปล่อย สินเชื่อ 2. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ที่มาจากความ สูญเสียทางตรง หรือทางอ้อมจากความผันผวน หรือ ความล้มเหลวของกระบวนการควบคุมภายใน บุคลากร และระบบ ตลอดจนเหตุการณ์ภายนอก และ 3. ความ เสี่ยงด้านการตลาด นอกจากนี้ในกฎเกณฑ์ของบาเซล 2 ยังเน้นการสร้างวินัยโดยตลาด และการเปิดเผยข้อมูลต่อ สาธารณะ (Market Discipline) ด้วย

การที่ธุรกิจต้องพึ่งพาเทคโนโลยีสารสนเทศในการ ทำธุรกรรม ย่อมก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ ตัวอย่างเช่น การแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ปี ค.ศ. 2000 ภัยธรรมชาติจากนักเจาะระบบหรือไวรัสคอมพิวเตอร์ ผล เสียหายที่เกิดจากความผิดพลาดของโปรแกรม หรือการ

หยุดชะงักของระบบคอมพิวเตอร์ ปัญหาเรื่องความเสถียร และ ลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์

เนื่องจากกิจการต้องเผชิญกับความเสี่ยงทั้งที่เกิดจาก ภายในและภายนอกองค์กรมากขึ้น ดังนั้นผู้มีส่วนได้เสีย ในกิจการ โดยเฉพาะผู้ถือหุ้นย่อมอยากทราบถึง

- ความเสี่ยงที่กิจการต้องเผชิญในทุกด้าน
- กิจการจัดการกับความเสี่ยงที่เผชิญอยู่นั้น อย่างไรบ้าง

- กิจการได้เปิดเผยสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหาร ความเสี่ยง ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียอย่างครบถ้วน เพียงพอ ตรงต่อความเข้าใจที่ถูกต้อง และทันเวลา

การเปิดเผยสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง จึงเป็นเรื่องสำคัญที่คณะกรรมการผู้บริหารของกิจการได้ รับการคาดหวังอย่างสูง การบริหารความเสี่ยงที่ดีรวมทั้ง การเปิดเผยสารสนเทศที่เกี่ยวข้องจะต้องเป็นไปแนวทาง การกำกับดูแลกิจการที่ดี กล่าวคือการเปิดเผยต้องมีความ โปร่งใส กล่าวคือ สารสนเทศที่เปิดเผยต้องชี้ให้เห็นว่าถึง ประโยชน์ของแนวทางบริหารความเสี่ยงที่กิจการใช้อยู่ นั้น สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ถือหุ้นได้ และสามารถ แสดงรายละเอียดถึงกลไกบริหารความเสี่ยงที่กิจการใช้อยู่ และความรู้ที่ชัดเจนในการแยกแยะระหว่างความเสี่ยงด้าน ธุรกิจและความเสี่ยงทางการเงิน ความโปร่งใสนี้ยัง ครอบคลุมถึงทัศนคติของคณะกรรมการและผู้บริหารของ กิจการที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาที่แน่วแน่ในการ สื่อสารเรื่องความเสี่ยงกับผู้มีส่วนได้เสีย และไม่เบี่ยง ประเด็นเรื่องความเสี่ยงเมื่อมีการสื่อสารในเรื่องนี้

การเปิดเผยข้อมูลด้านความเสี่ยงเป็นเรื่องที่ทำหาย เพราะความเสี่ยงเป็นเรื่องที่สำคัญ ซับซ้อนและยากที่ จะเข้าใจ ดังนั้นการเปิดเผยสารสนเทศนี้อาจต้องนำไป เปิดเผยไว้ในรายงานประจำปี และมีการจัดทำรายงานเชิง อธิบายประกอบเพื่อขยายความนโยบายที่สำคัญในการ บริหารความเสี่ยงในการดำเนินงานและการเงิน ซึ่ง คณะกรรมการและผู้บริหารจะต้องพิจารณาข้อมูลที่จะเปิด เผยไว้โดยรอบคอบเพื่อให้ข้อมูลชัดเจน กะทัดรัด ใช้

ภาษาที่เข้าใจง่ายและสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน ตรงประเด็น เพื่อไม่ให้ผู้ใช้ข้อมูลเกิดความสับสนและสำคัญผิดในข้อเท็จจริง และเพียงพอที่จะให้ผู้ใช้สามารถนำสารสนเทศไปใช้เพื่อการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงิน

กิจการที่เป็นผู้ออกหรือผู้ถือเครื่องมือทางการเงินย่อมเผชิญกับความเสี่ยงทางการเงิน ทั้งที่เป็น ความเสี่ยงด้านราคา ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง และความเสี่ยงด้านกระแสเงินสด

กิจการที่เป็นสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร บริษัทประกันภัย เป็นกิจการที่ต้องเกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน ตลอดจนความสลับซับซ้อนของธุรกรรมทางการเงินโดยตรง เช่น อนุพันธ์ทางการเงิน ย่อมต้องเผชิญกับความเสี่ยงทางการเงินมากกว่ากิจการประเภทอื่น กิจการประเภทนี้ถือว่าเป็นกิจการที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณชนโดยรวม หากกิจการดังกล่าวไม่มีระบบบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพแล้ว กิจการกล่าวมาอาจต้องปิดกิจการหรือต้องฟื้นฟูกิจการ ผู้ฝากเงิน ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้น ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากจะต้องได้รับผลกระทบอย่างมาก และหากต้องฟื้นฟูกิจการโดยการเพิ่มทุนจากรัฐบาลแล้ว ผู้ที่ได้รับความเสียหายขั้นสุดท้ายย่อมหมายถึงประชาชนผู้เสียภาษี การเปิดเผยข้อมูลของธนาคาร สถาบันการเงิน บริษัทประกัน จึงต้องมีข้อกำหนดและรายละเอียดที่มากกว่ากิจการประเภทอื่นเพื่อให้ผู้มีเงินฝากได้เสียได้ทราบถึงความเสี่ยง และแนวทางในการจัดการความเสี่ยงของกิจการ

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายบริหารความเสี่ยง ผู้ใช้ข้อมูลอาจจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านเทคนิคตามสมควร โดยแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน บางครั้งต้องอาศัยเทคนิคหรือแบบจำลองความเสี่ยง ตัวอย่างเช่น

■ การวัดความเสี่ยงด้านตลาดโดยใช้แบบจำลอง Value at Risk (VaR)

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ความเสี่ยงจากราคา โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความเสี่ยงด้านตลาด (เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน ราคาหุ้นทุน เป็นต้น) และความผันผวนของการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว นอกจากนี้ แบบจำลอง VaR ยังใช้ในการควบคุมและบริหารพอร์ต

■ รายงานส่วนต่างระหว่างสินทรัพย์และหนี้สิน (Gap Report)

Gap Report ที่กล่าวถึงนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย (Repricing Gap Report) ที่เกิดจากการที่สินทรัพย์ หนี้สิน และรายการนอกงบดุล (อายุคงเหลือของสัญญา (สำหรับรายการที่เป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่) และระยะเวลาคงเหลือที่จะมีการคิดอัตราดอกเบี้ยครั้งใหม่ (สำหรับรายการที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัว) ต่างกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อรายได้ดอกเบี้ยสุทธิและเงินกองทุน

● ■ การจัดทำ Stress Test ของสถาบันการเงิน

Stress Test คือ วิธีที่ใช้ประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในภาวะที่ไม่ปกติ (Stress events) เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ประเมินความเสี่ยงต่างๆ ที่ได้กล่าวมาในข้างต้น จะใช้ประเมินความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์ที่ปกติเท่านั้น และในกรณีของการประเมินในเชิงสถิติที่ต้องกำหนดระดับความเชื่อมั่น เช่นร้อยละ 99 การใช้ Stress Test ก็จะช่วยครอบคลุมโอกาสที่จะเกิดความเสียหายในอีกร้อยละ 1 ที่เหลือ ความเสี่ยงที่เกิดในภาวะที่ไม่ปกติดังกล่าวแม้โอกาสจะเกิดน้อยแต่หากเกิดแล้วจะทำให้เกิดความเสียหายจำนวนมาก การทำ Stress Test

ดังนั้นนักบัญชีควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคและแบบจำลองความเสี่ยง เพื่อจัดทำรายงานการเงินให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงิน

มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 7 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงิน ได้กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินโดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินนัยสำคัญของเครื่องมือทางการเงินที่มีต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ
2. เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินลักษณะและขอบเขตของความเสี่ยงที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินที่กิจการเผชิญอยู่ระหว่างงวดและ ณ วันที่รายงาน และวิธีการที่กิจการใช้จัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้น

วัตถุประสงค์ประการแรกมุ่งเน้นเกี่ยวกับตัวเลขที่ปรากฏในงบดุลและงบกำไรขาดทุนของกิจการ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลจะเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 7 ได้กำหนดให้กิจการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเภทของเครื่องมือทางการเงินและกิจกรรมการป้องกันความเสี่ยง

วัตถุประสงค์ประการที่สองครอบคลุมถึงการเปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินที่กิจการเผชิญอยู่ มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 7 ได้ใช้แนวทางที่แตกต่างไปจากมาตรฐานการบัญชีฉบับก่อนๆ โดยได้เพิ่มเติมข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งครอบคลุมถึงกระบวนการที่กิจการใช้จัดการและวัดความเสี่ยง นอกจากนี้ได้กำหนดให้เปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับความเสี่ยงในมุมมองของผู้บริหารของกิจการ โดยใช้ข้อมูลที่จัดทำขึ้นภายในองค์กรเพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารเป็นหลัก กิจการต้อง

เปิดเผยเพื่อสื่อให้ผู้ใช้งบการเงินทราบว่ากิจการรับรู้จัดการและวัดความเสี่ยงอย่างไร ข้อกำหนดในกรณีนี้เปิดเผยข้อมูลโดยใช้แนวทาง “ตามมุมมองของผู้บริหาร” ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินถึงปริมาณและขอบเขตของกิจกรรมด้านบริหารความเสี่ยงของกิจการได้ดียิ่งขึ้น

แม้ว่ามาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 7 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงิน ยังไม่เกี่ยวข้องบังคับกับกิจการในประเทศไทย แต่เชื่อได้ว่าในอนาคตอันใกล้มาตรฐานการบัญชีไทยจะต้องจัดทำขึ้นโดยใช้แนวทางเดียวกันนี้เช่นกัน และหากกิจการรายงานงบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานสากลแล้วควรนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 7 มาใช้ปฏิบัติ

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญของเครื่องมือทางการเงินที่มีต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินอาจแบ่งออกเป็นเรื่องๆ ได้ดังนี้

1. การเปิดเผยที่เกี่ยวข้องกับงบดุล
2. การเปิดเผยที่เกี่ยวข้องกับงบกำไรขาดทุนและส่วนของผู้เป็นเจ้าของ

การเปิดเผยที่เกี่ยวข้องกับงบดุล

กิจการควรการเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. เปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินโดยแยกตามการจัดประเภทรายการ โดยอาจเปิดเผยในหน้างบดุลหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงินโดยแยกประเภทรายการออกเป็น
 - ก. สินทรัพย์ทางการเงินที่บันทึกมูลค่ายุติธรรมผ่านงบกำไรขาดทุน (ตามมาตรฐานการบัญชีไทยให้หมายถึง สินทรัพย์ทางการเงินประเภทเพื่อค้า)
 - ข. เงินลงทุนที่จะถือไว้จนครบกำหนด

- ค. เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้
- ง. สินทรัพย์ทางการเงินประเภทเผื่อขาย
- จ. หนี้สินทางการเงินที่บันทึกมูลค่ายุติธรรมผ่านงบกำไรขาดทุน (หนี้สินทางการเงินประเภทเพื่อค่า)
- ฉ. หนี้สินทางการเงินที่วัดค่าตามราคาทุนตัดจำหน่าย

การเปิดเผยข้อมูลการจัดประเภทรายการของเครื่องมือทางการเงิน แสดงดังตัวอย่างที่ 1

2. หากกิจการมีเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ที่บันทึกตามมูลค่ายุติธรรมผ่านงบกำไรขาดทุน กิจการต้องเปิดเผยเรื่องดังต่อไปนี้

- ก. จำนวนสูงสุด ณ วันที่ในงบดุลที่กิจการอาจต้องสูญเสียเกิดจากการให้สินเชื่อของเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้
- ข. จำนวนที่เกี่ยวข้องกับอนุพันธ์ด้านเครดิตหรือเครื่องมือทางการเงินที่คล้ายคลึงที่ใช้เพื่อหลีกเลี่ยงจำนวนสูงสุดที่อาจต้องสูญเสียจากความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ

ค. จำนวนที่เปลี่ยนแปลงระหว่างงวดและจำนวนเปลี่ยนแปลงสะสมของมูลค่ายุติธรรมของเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อของเครื่องมือทางการเงินที่กำหนดขึ้นจาก

1) จำนวนมูลค่ายุติธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปที่ไม่ได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสภาพตลาดที่ส่งผลให้ความเสี่ยงจากตลาดเพิ่มขึ้น

2) การใช้วิธีการอื่นใดที่กิจการเชื่อว่าเป็นตัวแทนที่เที่ยงธรรมของจำนวนมูลค่ายุติธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อของสินทรัพย์

การเปลี่ยนแปลงในสภาพตลาดที่ทำให้ความเสี่ยงจากตลาดเพิ่มขึ้นรวมถึงการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง ราคาของสินค้า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ อัตราหรือดัชนีราคา

ง. จำนวนของการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของอนุพันธ์ทางเครดิตที่เกี่ยวข้องหรือเครื่องมือทางการเงินที่คล้ายคลึงที่เกิดขึ้นในระหว่างงวดและการเปลี่ยนแปลงสะสมนับตั้งแต่มีรายการเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้

การเปิดเผยข้อมูลตามข้อ 2 ข้างต้น แสดงดังตัวอย่างที่ 2

3. หากกิจการได้ถือห้ประกันของสินทรัพย์ทางการเงินและสินทรัพย์ที่ใช้ในการเงินและกิจการสามารถนำหลักประกันนั้นไปขายต่อหรือไปวางเป็นหลักประกันต่อโดยที่ไม่ถือว่ามีผลผูกพันกับเจ้าของหลักประกัน กิจการต้องเปิดเผยเรื่องดังต่อไปนี้

- ก. มูลค่ายุติธรรมของหลักประกันที่กิจการถือไว้
- ข. มูลค่ายุติธรรมของหลักประกันที่กิจการได้นำไปขายต่อหรือนำไปวางเป็นหลักประกันต่อ และกิจการมีข้อผูกพันในการคืนหลักประกันดังกล่าว
- ค. เงื่อนไขและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักประกัน

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่กิจการนำไปวางเป็นหลักประกันและสินทรัพย์ที่กิจการถือไว้เป็นหลักประกัน แสดงดังตัวอย่างที่ 3

การเปิดเผยที่เกี่ยวข้องกับงบกำไรขาดทุนและส่วนของผู้ถือหุ้น

กิจการควรการเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. กิจการต้องเปิดเผยเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่ายรายการกำไรหรือขาดทุนต่อไปนี้เป็นหน้างบการเงินหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงินดังนี้

- ก. รายการกำไรหรือรายการขาดทุนสุทธิจาก
 - 1) สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินที่ต้องวัดมูลค่ายุติธรรมผ่านงบกำไรขาดทุน โดยแสดงสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินดังกล่าวต่างหากจากกันโดยเริ่มตั้งแต่รับรู้เมื่อเริ่มแรก สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินจัดประเภทเป็นรายการเพื่อค่า

ตัวอย่างที่ 1 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประเภทรายการเครื่องมือทางการเงิน

ตัวอย่างที่ 1 นี้แสดงการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประเภทรายการเครื่องมือทางการเงินที่ปรากฏตามงบดุลของธนาคาร กระจุก จำกัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1 ธนาคาร กระจุก จำกัด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X1 และ 25X0

หมายเหตุประกอบงบการเงินบางรายการ

25. การจัดประเภทรายการเครื่องมือทางการเงิน

ประเภทและรายการ (หน่วย:บาท)	เงินให้กู้ยืม และลูกหนี้	ประเภทถือ จนครบกำหนด	ประเภทถือไว้ เพื่อค้า	สินทรัพย์ที่บันทึก มูลค่ายุติธรรมผ่าน งบกำไรขาดทุน	อนุพันธ์ที่ใช้สำหรับ ป้องกันความเสี่ยง	ประเภทเพื่อ ขาย	รวมทั้งสิ้น
สินทรัพย์ทางการเงิน							
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2,526	-	-	-	-	-	2,526
ตัวเงินค้ำประกัน	-	-	7,280	-	-	-	7,280
เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ -สถาบันการเงิน	20,722	-	20,856	-	-	-	31,578
เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้-บุคคลทั่วไป	154,648	-	8,333	25,476	-	-	188,476
หลักทรัพย์ประเภทที่มีดอกเบี้ย	-	1,183	20,611	14,280	-	47	36,121
อนุพันธ์	-	-	28,119	-	757	-	28,876
การเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของกลุ่ม สินทรัพย์ที่ป้องกันความเสี่ยง จากอัตราดอกเบี้ย	282	-	-	-	-	-	282
หุ้นสามัญ	-	-	2,946	9,946	-	9	12,901
ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าและรายได้ค้างรับ	951	-	-	-	-	-	951
สินทรัพย์อื่น	9,763	-	-	-	-	-	9,763
รวมทั้งสิ้น	188,892	1,183	78,148	49,702	757	9	318,738

ตัวอย่างที่ 2 เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ที่กำหนดให้วัดมูลค่ายุติธรรมผ่านงบกำไรขาดทุน

ธนาคาร กระจุก จำกัด

หมายเหตุประกอบงบการเงิน (บางส่วน)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X1 และ 25X0

25. การจัดประเภทรายการเครื่องมือทางการเงิน (บางส่วน)

เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ที่กำหนดให้วัดมูลค่ายุติธรรมผ่านงบกำไรขาดทุน

	จำนวนเงิน (หน่วย: ล้านบาท)
ราคาตามบัญชี	25,800
จำนวนความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อสูงสุด	25,800
ราคาตามบัญชีของอนุพันธ์ทางเครดิตที่ใช้สำหรับ หลีกเลี่ยงความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ	-

ตัวอย่างที่ 3 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่กิจการนำไปวางเป็นประกัน และสินทรัพย์ที่กิจการถือไว้เป็นหลักประกัน

ธนาคาร รวมทรัพย์ จำกัด

หมายเหตุประกอบงบการเงิน (บางส่วน)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X2 และ 25X1

22. สินทรัพย์ที่นำไปวางเป็นประกันหนี้สินและหลักประกันที่ถือไว้เป็นประกันสำหรับสินทรัพย์

สินทรัพย์ที่ได้นำไปวางเป็นหลักประกันสำหรับหนี้สิน

ธนาคารได้นำสินทรัพย์ไปวางเป็นประกันสำหรับหนี้สินของธนาคารดังต่อไปนี้

รายการหนี้สิน	วางเป็นประกันสำหรับหนี้สินของธนาคาร (หน่วย: ล้านบาท)	
	ปี 25X2	ปี 25X1
เงินฝากจากธนาคาร	329	727
บัญชีลูกค้า	780	1,038
ตราสารหนี้ที่ธนาคารเป็นผู้ออก	360	76
หนี้สินอื่น	85	108
รวมทั้งสิ้น	1,554	1,949

ตัวอย่างที่ 3 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่กิจการนำไปวางเป็นประกันและสินทรัพย์ที่กิจการถือไว้เป็นหลักประกัน (ต่อ)

สินทรัพย์ของธนาคารที่นำไปวางเป็นประกันสำหรับหนี้สินมีดังต่อไปนี้

รายการสินทรัพย์	สินทรัพย์ของธนาคาร (หน่วย: ล้านบาท)	
	ปี 25X2	ปี 25X1
ตัวเงินคลัง	323	-
เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้-สถาบันการเงิน	714	697
เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้-ลูกค้าทั่วไป	1,056	1,163
เงินลงทุนในตราสารหนี้	14,510	10,274
เงินลงทุนในตราสารทุน	2,007	-
รวมทั้งสิ้น	18,610	12,134

รายการเหล่านี้เป็นไปตามข้อกำหนดที่มีเงื่อนไขตามปกติของธุรกรรมการให้สินเชื่อ และธุรกรรมการยืมและให้ยืมหลักทรัพย์

หลักประกันที่ยอมรับให้วางเป็นประกันสำหรับสินทรัพย์

มูลค่าของสินทรัพย์ทางการเงินที่ยอมรับให้นำมาวางเป็นหลักประกันของธนาคารได้รับอนุญาตให้นำไปขายหรือนำไปวางเป็นประกันต่อโดยไม่ถือว่าผิดสัญญา มีจำนวนทั้งสิ้น 33,836 ล้านบาท

มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินที่ยอมรับให้นำมาวางเป็นหลักประกันของธนาคารได้นำไปขายและวางเป็นประกันต่อมีจำนวนทั้งสิ้น 2,056 ล้านบาท ธนาคารมีภาระผูกพันที่จะต้องคืนสินทรัพย์เหล่านั้น

รายการเหล่านี้เป็นไปตามข้อกำหนดที่มีเงื่อนไขตามปกติของธุรกรรมการให้สินเชื่อ และธุรกรรมการยืมและให้ยืมหลักทรัพย์

2) สินทรัพย์ทางการเงินประเภทเผื่อขายให้แสดงจำนวนรายการกำไรหรือขาดทุนที่รับรู้โดยตรงไปยังส่วนของผู้ถือหุ้นและจำนวนที่ได้นำออกจากส่วนของผู้ถือหุ้นและใบรับรองการรับประกันภัยสำหรับงวด

3) เงินลงทุนที่ถือไว้จนครบกำหนด

4) เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้

5) สินทรัพย์ทางการเงินที่วัดมูลค่าตามราคาทุน

ตัดจำหน่าย

ข. จำนวนรวมของรายได้ดอกเบี้ยและจำนวนรวมของดอกเบี้ยจ่าย ที่คำนวณโดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินซึ่งไม่ได้วัดมูลค่ายุติธรรมผ่านงบกำไรขาดทุน

ค. ค่าธรรมเนียมและค่าธรรมเนียมจ่าย นอกเหนือจากที่ได้นำไปรวมเพื่อกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ที่เกิดจาก

1) สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินที่ไม่ได้บันทึกมูลค่ายุติธรรมผ่านงบกำไรขาดทุน

2) กิจกรรมด้านทรัสต์และการดูแลผลประโยชน์จากการถือหรือลงทุนสินทรัพย์แทนบุคคลธรรมดา ทรัสต์ โครงการผลประโยชน์เมื่อเกษียณอายุหรือแทนสถาบันอื่น

ง. จำนวนรายได้ดอกเบี้ยจากสินทรัพย์ที่เกิดการด้อยค่าที่ได้ตั้งค้างรับไว้

จ. จำนวนของขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงินแต่ละประเภท

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย รายการกำไรหรือขาดทุน แสดงตามตัวอย่างที่ 4

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีและเกณฑ์ในการวัดมูลค่า

มาตรฐานการบัญชี เรื่อง การนำเสนอทางการเงิน กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีที่สำคัญ เกณฑ์ในการวัดมูลค่าในกิจการที่ดำเนินการเงินและนโยบายการบัญชีอื่นที่กิจการนั้นมีนัยสำคัญต่อความเข้าใจในงบการเงิน ดังแสดงตามตัวอย่างที่ 5 และ 6

ตัวอย่างที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย รายการกำไรหรือขาดทุน

บริษัท โชคดีการสื่อสาร จำกัด

หมายเหตุประกอบงบการเงิน(บางส่วน)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X2 และ 25X1

9. ต้นทุนทางการเงิน

รายการ (หน่วย : ล้านบาท)	ปี 25X2	ปี 25X1
รายได้ดอกเบี้ยรับ	398	377
ดอกเบี้ยจ่าย	-2,799	-3,657
รวมทั้งสิ้น	-2,401	-3,280
เกิดจากการวัดค่าสินทรัพย์ทางการเงินตามมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การรับรู้และวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน		
เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้	220	178
เงินลงทุนที่จะถือไว้จนครบกำหนด	3	13
สินทรัพย์ทางการเงินประเภทเผื่อขาย	36	57
หนี้สินทางการเงินที่วัดค่าตามราคาทุนดัดจำหน่าย	(2,510)	(3,402)

แนวโน้มที่ผลด้อยดอกเบี้ยจ่ายและต้นทุนทางการเงินของบริษัทเกิดขึ้นเนื่องจากการลดลงของหนี้สินทางการเงินในปี 25X2 และจากการจัดอันดับที่ลดลงของบริษัทที่ดีขึ้น

ในระหว่างปี บริษัทไม่มีรายได้ดอกเบี้ยรับที่เกิดขึ้นจากสินทรัพย์ทางการเงินที่ด้อยค่า

ตัวอย่างที่ 5 การเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน

บริษัท ไซเคติการสื่อสาร จำกัด

หมายเหตุประกอบงบการเงิน(บางส่วน)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X2 และ 25X1

2. นโยบายการบัญชี(บางส่วน)

เครื่องมือทางการเงิน หมายถึง สัญญาใดๆ ที่ทำให้สินทรัพย์ทางการเงินของกิจการหนึ่ง และหนี้สินทางการเงิน หรือตราสารทุนของอีกกิจการหนึ่งเพิ่มขึ้นในเวลาเดียวกัน เครื่องมือทางการเงินนี้รวมถึงเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ลูกหนี้การค้าและเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ที่กิจการเป็นผู้ริเริ่ม เงินลงทุนที่จะถือไว้จนครบกำหนด อนุพันธ์ทางการเงินที่เลือก สิทธิทางการเงินอื่นที่ถือไว้เพื่อค้า หนี้สินทางการเงินโดยปกติหมายถึงสิทธิเรียกร้องให้กิจการจ่ายชำระคืนเป็นเงินสดหรือจ่ายสินทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งรวมถึงหุ้นกู้ เจ้าหนี้การค้า เงินกู้ยืมจากธนาคาร เจ้าหนี้ตามสัญญาเช่าทางการเงิน สัญญาใช้จ่ายเงินและหนี้สินอนุพันธ์ทางการเงิน บริษัทรับรู้เครื่องมือทางการเงินทันทีที่บริษัทได้กลายเป็นคู่สัญญาตามกฎหมายใช้เครื่องมือทางการเงิน อย่างไรก็ตามในกรณีที่เป็นการซื้อหรือขายตามประเพณีปกติ (กรณีที่ซื้อหรือขายสินทรัพย์ทางการเงินภายใต้สัญญาและเงื่อนไขการส่งมอบสินทรัพย์เป็นไปตามข้อกำหนดของตลาด) กิจการรับรู้และตัดรายการโดยใช้การบัญชีตามวันที่ส่งมอบ บริษัทหักกลบระหว่างสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินเพื่อแสดงยอดสุทธิในงบดุลก็ต่อเมื่อบริษัทมีสิทธิในการหักบัญชีจำนวน ที่รับรู้และมีความตั้งใจที่จะหักกลบเพื่อรับหรือจ่ายด้วยยอดสุทธิ

ในกรณีที่เครื่องมือทางการเงินนั้นมีลักษณะผสม บริษัทแยกองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินออกจากองค์ประกอบที่เป็นส่วนของเจ้าของ บริษัทรับรู้องค์ประกอบที่เป็นหนี้สินด้วยจำนวนที่เทียบเท่ากับการลดตราสารหนี้โดยไม่มีองค์ประกอบของส่วนของเจ้าของโดยอิงกับสภาพตลาด ณ วันที่ออกตราสาร ซึ่งเป็นผลให้กิจการต้องรับรู้จำนวนของเจ้าของโดยรวมถึงภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและต้นทุนในการจัดทำรายการ ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับราคาตลาดของสิทธิในการแปลงสภาพหรือสิทธิเลือก ณ วันที่ออก องค์ประกอบที่เป็นส่วนของเจ้าของนี้จึงนำไปรวมไว้ในส่วนทุนสำรองด้วยจำนวนที่คงที่

สินทรัพย์ทางการเงินวัดค่าโดยใช้มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินทั้งหมดที่ไม่ได้วัดด้วยมูลค่ายุติธรรม ต้นทุนในการจัดทำรายการที่แท้จริงโดยตรงจะนำไปปรับกับมูลค่าของสินทรัพย์ทางการเงิน มูลค่ายุติธรรมที่รับรู้ในงบดุลโดยทั่วไปจะสะท้อนถึงราคาตลาดของสินทรัพย์ทางการเงิน หากสินทรัพย์ทางการเงินไม่มีราคาตลาด บริษัทจะใช้แบบจำลองในการตีมูลค่าโดยใช้ปัจจัยของตลาดในขณะนั้นมาใช้ในแบบจำลอง สำหรับการคิดลดกระแสเงินสดบริษัทจะนำกระแสเงินสดที่คาดว่าจะเกิดขึ้นมาคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ได้จากเส้นอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบัน ณ วันที่วัดมูลค่า

เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ซึ่งรวมถึงเงินสดและเงินฝากธนาคารระยะสั้นที่ครบกำหนดภายในสามเดือนวัดมูลค่าด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย

ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้เงินอื่น วัดมูลค่าตามราคาทุนหักด้วยผลขาดทุนจากการด้อยค่า การด้อยค่าจะแสดงเป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ โดยพิจารณาตั้งค่าเผื่อให้เพียงพอกับความเสียหายจากการให้สินเชื่อ การตั้งค่าเผื่อสำหรับสินทรัพย์ทางการเงินที่จัดกลุ่มตามความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อที่คล้ายคลึงกันบริษัทจะทดสอบการด้อยค่าเป็นกลุ่มเพื่อปรับมูลค่าให้ลดลง เมื่อมีการนำกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตของกลุ่มสินทรัพย์มาใช้คำนวณ บริษัทจะพิจารณาถึงกรณีที่ผิดสัญญาในอดีตเข้ามาพิจารณาระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตสำหรับสัญญานั้น ๆ กระแสเงินสดจะนำมาคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ณ วันที่ทำสัญญา และเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของสินทรัพย์ทางการเงินที่อยู่ในกลุ่มสินทรัพย์ที่นำมาพิจารณา

หนี้สินที่มีต้นทุนเงินอื่น วัดมูลค่าตามราคาทุนตัดจำหน่ายโดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

สินทรัพย์ทางการเงินที่มีไว้เพื่อค้า วัตถุประสงค์ตามมูลค่ายุติธรรม ซึ่งรวมทั้งอนุพันธ์ทางการเงินทุกชนิดที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ของการป้องกันความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การรับรู้และวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน ประเภทเป็น "มีไว้เพื่อค้า" รายการกำไรหรือขาดทุนที่เกิดจากการวัดมูลค่าในภายหลังจะบันทึกไว้ในงบกำไรขาดทุน

เงินลงทุนที่บริษัทตั้งใจและคาดว่าจะถือไว้จนครบกำหนด วัดมูลค่าตามราคาทุนตัดจำหน่ายโดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่

ตัวอย่างที่ 6 การเปิดเผยข้อมูลนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการป้องกันความเสี่ยง

บริษัท อนุรักษ์ จำกัด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X2 และ 25X1

หมายเหตุประกอบงบการเงิน (บางส่วน)

3. นโยบายการบัญชีที่สำคัญ (บางส่วน)

(ง) การป้องกันความเสี่ยง

การป้องกันความเสี่ยงจากมูลค่ายุติธรรม

ในกรณีที่เครื่องมือทางการเงินที่เป็นตราสารอนุพันธ์ถูกใช้ในการป้องกันความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ หนี้สิน หรือข้อผูกมัดแน่นอนที่ยังไม่มีการบันทึกบัญชี (หรือเฉพาะส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ หนี้สิน หรือข้อผูกมัดแน่นอน) กำไรหรือขาดทุนจากการตีราคาตามมูลค่ายุติธรรมหรือองค์ประกอบที่เป็นตราสารต่างประเทศของเครื่องมือทางการเงินที่ใช้ป้องกันความเสี่ยง จะถูกบันทึกในงบกำไรขาดทุน ขณะที่รายการที่ได้รับการป้องกันความเสี่ยงจะตีราคาตามมูลค่ายุติธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่มีการป้องกัน กำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้นจะถูกบันทึกในงบกำไรขาดทุน

การป้องกันความเสี่ยงจากกระแสเงินสด

ในกรณีที่เครื่องมือทางการเงินที่เป็นตราสารอนุพันธ์ได้ถูกใช้เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดของรายการสินทรัพย์ หรือหนี้สินที่บันทึกในบัญชี หรือของรายการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นค่อนข้างสูง กำไรหรือขาดทุนของเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตราสารอนุพันธ์ในส่วนที่มีประสิทธิภาพจะถูกบันทึกในงบกำไรขาดทุน

หากการป้องกันความเสี่ยงของรายการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ก่อให้เกิดการบันทึกสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินในเวลาต่อมา กำไรหรือขาดทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินซึ่งเดิมบันทึกสะสมไว้ในส่วนของผู้ถือหุ้นจะถูกบันทึกในงบกำไรขาดทุนในแต่ละระยะเวลาเดียวกันกับที่สินทรัพย์หรือหนี้สินที่ได้มานั้นมีผลกระทบต่องบกำไรขาดทุน

หากการป้องกันความเสี่ยงของรายการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ก่อให้เกิดการบันทึกสินทรัพย์หรือหนี้สินที่ไม่ใช่สินทรัพย์หรือหนี้สินทางการเงินในเวลาต่อมา วัตถุประสงค์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่ไม่ใช่สินทรัพย์หรือหนี้สินทางการเงินกลายเป็นข้อผูกมัดแน่นอนซึ่งต้องใช้ในการป้องกันความเสี่ยงจากมูลค่ายุติธรรม กำไรหรือขาดทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินซึ่งเดิมบันทึกสะสมไว้ในส่วนของผู้ถือหุ้นจะถูกโอนออกจากส่วนของผู้ถือหุ้นและบันทึกรวมอยู่ในต้นทุนเริ่มแรกหรือยอดตามบัญชีของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่ไม่ใช่สินทรัพย์หรือหนี้สินทางการเงิน

สำหรับการป้องกันความเสี่ยงจากกระแสเงินสดแต่ละครั้งนอกเหนือจากที่กล่าวในสองวรรคก่อนหน้านี้นี้ กำไรหรือขาดทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินซึ่งเดิมบันทึกสะสมไว้ในส่วนของผู้ถือหุ้นจะถูกโอนออกจากส่วนของผู้ถือหุ้น และบันทึกในงบกำไรขาดทุนในแต่ละระยะเวลาเดียวกันกับที่รายการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและได้รับการป้องกันความเสี่ยงมีผลกระทบต่องบกำไรขาดทุน

การบันทึกบัญชีเมื่อหยุดป้องกันความเสี่ยง

การบัญชีเกี่ยวกับการป้องกันความเสี่ยงเลิกใช้เมื่อเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงหมดอายุหรือถูกขายไปแล้ว ถูกเพิกถอน หรือใช้สิทธิตามสัญญาแล้ว หรือไม่เข้าเงื่อนไขการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการป้องกันความเสี่ยงอีกต่อไป ถ้าไรหรือขาดทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินเพื่อใช้ป้องกันความเสี่ยงซึ่งเดิมบันทึกสะสมไว้ในส่วนของผู้ถือหุ้นให้ยังคงไว้ในส่วนของ CPB ให้และรับรู้เป็นรายการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้บันทึกในงบกำไรขาดทุน ในกรณีรายการที่คาดไว้ไม่เกิดขึ้น ถ้าไรหรือขาดทุนซึ่งเดิมสะสมไว้ ส่วนของผู้ถือหุ้นจะรับรู้ในงบกำไรขาดทุนทันที

การเปิดเผยเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรม

กิจการต้องเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินแต่ละประเภททั้งที่รับรู้และไม่ได้รับรู้ในงบดุลในลักษณะที่จะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเปรียบเทียบราคาตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินแต่ละประเภทได้

ดังนั้นกิจการต้องจัดกลุ่มมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่รับรู้ในงบดุลตามประเภทที่ควรเป็นและหักกลับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินเท่ากับจำนวนตามบัญชีที่ควรนำมาหักกลับ กิจการต้องจัดกลุ่มมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ไม่ได้รับรู้ในงบดุลเป็นประเภทเดียวกันหรือหลายประเภทต่างหากจากรายการที่รับรู้ในงบดุล และหักกลับรายการที่ใช้เงื่อนไขการหักกลับเดียวกับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินในงบดุล

นอกจากนี้กิจการควรเปิดเผยเรื่องดังต่อไปนี้

- วิธีวัดมูลค่ายุติธรรม กิจการใช้และข้อสมมุติที่สำคัญในการนำวิธีวัดมูลค่าดังกล่าวมาปฏิบัติ
- ในการกำหนดมูลค่ายุติธรรม กิจการได้อ้างอิงกับราคาปัจจุบันของเครื่องมือทางการเงินที่เผยแพร่ในตลาดซื้อขายค่าหรือประมาณมูลค่ายุติธรรมขึ้นโดยใช้แบบจำลองการประเมินราคา

- ในการกำหนดมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินทั้งที่ได้รับรู้ในงบดุลและที่ได้เปิดเผยไว้ กรณีที่กิจการใช้วิธีประมาณมูลค่ายุติธรรมโดยใช้ข้อสมมุติที่ไม่มีราคาตลาดในปัจจุบันของเครื่องมือทางการเงินนั้น สันนิษฐาน หรือไม่ได้ใช้ข้อมูลจากตลาด หากมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่รับรู้ในงบดุลอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญหากมีการเปลี่ยนแปลงในข้อสมมุติที่ใช้ กิจการต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากเกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อกำไรขาดทุนสินทรัพย์รวมหรือหนี้สินรวม ส่วนของเจ้าของ หรือการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมที่รับรู้ในส่วนของผู้ถือหุ้น

- จำนวนรวมของมูลค่ายุติธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่รับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายระหว่างงวด ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้วิธีประมาณมูลค่ายุติธรรมโดยใช้ข้อสมมุติที่ไม่มีราคาตลาดในปัจจุบันของเครื่องมือทางการเงินนั้น สันนิษฐาน หรือไม่ได้ใช้ข้อมูลจากตลาดดังที่กล่าวมาแล้ว

ตัวอย่างที่ 7 และ 8 แสดงการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรม

ตัวอย่าง 7 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรม

บริษัท สยามค้า จำกัด

หมายเหตุประกอบงบการเงิน (บางส่วน)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X2 และ 25X1

19. เครื่องมือทางการเงิน

การประมาณการมูลค่ายุติธรรมสำหรับเครื่องมือทางการเงิน

มูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินได้จัดทำโดยบริษัท โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในตลาดและวิธีประเมินราคาที่เหมาะสมสำหรับแต่ละประเภทของตราสารทางการเงินที่สำคัญ

วิธีการและข้อสมมติฐานที่ใช้ในการประมาณมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงิน สรุปได้ดังนี้

มูลค่ายุติธรรมของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ลูกหนี้การค้า ลูกหนี้และเงินให้กู้ยืม กิจการที่เกี่ยวข้องกัน เงินลงทุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เงินให้กู้ยืมแก่พนักงาน เจ้าหนี้การค้า และเจ้าหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน ตามจำนวนที่แสดงในงบดุลมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนอื่นซึ่งเป็นเงินลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อขาย ถัดตามราคาซื้อขายกัน (ในตลาด

มูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนซึ่งบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสีย ถัดตามมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2 และ 25X1 ราคาตามบัญชีของเครื่องมือทางการเงินที่สำคัญของบริษัทไม่แตกต่างไปจากมูลค่ายุติธรรมอย่างมีสาระสำคัญ

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบริหารความเสี่ยงและความเสี่ยงเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงิน

กิจการควรเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ผู้ซึ่งบการเงินสามารถประเมินลักษณะและขนาดความเสี่ยงที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินที่กิจการประสบอยู่ ณ วันที่ในงบดุล การเปิดเผยข้อมูลจึงควรมุ่งเน้นในเรื่องความเสี่ยงที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงิน ซึ่งนอกจากจะไปจากความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อ ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ความเสี่ยงจากตลาดแล้ว กิจการอาจมีข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงในด้านอื่นๆ เช่น ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ความเสี่ยงจากธุรกิจ ในกรณีของบริษัทประกันภัยอาจเพิ่มข้อมูลด้านความเสี่ยงจากการรับประกัน

กิจการแต่ละแห่งมีวิธีการในการบริหารความเสี่ยงที่แตกต่างกันไป ดังนั้นกิจการควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการที่กิจการนำมาใช้ในการบริหารความเสี่ยง ซึ่งข้อมูลที่

เปิดเผยต้องมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ซึ่งบการเงิน และมีความเชื่อถือได้

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงอาจเปิดเผยโดยอ้างอิงเชื่อมโยงถึงงบการเงินควบคู่ไปกับรายงานอื่น เช่น รายงานด้านความเสี่ยงที่นำเสนอโดยผู้บริหาร ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีอยู่พร้อมที่จะให้ผู้ซึ่งบการเงินใช้ในลักษณะเดียวกับงบการเงินและในเวลาเดียวกัน ซึ่งหากปราศจากข้อมูลที่อ้างอิงเชื่อมโยงงบการเงินดังกล่าวย่อมขาดความสมบูรณ์

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงแต่ละชนิดที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงิน กิจการควรเปิดเผยข้อมูลดังนี้

- สรุปความเสี่ยงที่กิจการต้องประสบอยู่
- วัตถุประสงค์ นโยบาย และกระบวนการในการบริหารความเสี่ยง วิธีการที่ใช้วัดความเสี่ยง ซึ่งควรรวมถึง
- โครงสร้างองค์กรของหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของกิจการ ความเป็นอิสระและความรับผิดชอบ

ตัวอย่าง 8 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรม

บริษัท สินสยาม จำกัด

หมายเหตุประกอบงบการเงิน (บางส่วน)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X2 และ 25X1

17. การเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน

มูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงิน

สินทรัพย์ทางการเงินส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทระยะสั้นรวมทั้งเงินให้กู้ยืมมีอัตราดอกเบี้ยที่คงกับอัตราดอกเบี้ยในตลาดฝ่ายบริหารของบริษัทจึงเชื่อว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินจะไม่แตกต่างอย่างเป็นสาระสำคัญกับมูลค่าตามบัญชี

บริษัทคำนวณมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินระยะยาวที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่โดยใช้วิธีส่วนลดกระแสเงินสดซึ่งใช้อัตราคิดลดที่มีเงื่อนไขการกู้ยืมใกล้เคียงกัน และคำนวณมูลค่ายุติธรรมของสัญญาแลกเปลี่ยนสกุลเงินและอัตราดอกเบี้ยจากอัตราอ้างอิงราคาตลาดดังรายละเอียดต่อไปนี้

	ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2 (หน่วย: ล้านบาท)	
	ราคาตามบัญชี	มูลค่ายุติธรรม
หุ้นกู้ไม่มีหลักประกันไม่ด้อยสิทธิ 23,000 ล้านบาท	7,237.40	7,237.40
สัญญาแลกเปลี่ยนสกุลเงินและอัตราดอกเบี้ย สำหรับหุ้นกู้ 23,000 ล้านบาท	7,099.38	7,099.38
หุ้นกู้ไม่มีหลักประกันไม่ด้อยสิทธิ 2,500 ล้านบาท	2,450.00	2,450.73
สัญญาแลกเปลี่ยนสกุลเงินและอัตราดอกเบี้ย สำหรับหุ้นกู้ 2,500 ล้านบาท	2,203.82	1,852.30

■ ขอบเขตและลักษณะของระบอบการวัดความเสี่ยงและรายงานด้านความเสี่ยง

■ นโยบายของกิจการในการป้องกันความเสี่ยงและหลีกเลี่ยงความเสี่ยง รวมทั้งนโยบายและวิธีปฏิบัติในการรับหลักประกัน

■ กระบวนการในการติดตามความมีประสิทธิภาพของการป้องกันความเสี่ยงหรือการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

■ นโยบายและวิธีปฏิบัติของกิจการในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการกระจุกตัวที่มากเกินไป

■ การเปลี่ยนแปลงระหว่างงวดในเรื่องดังกล่าวข้างต้น โดยกิจการควรเปิดเผยเหตุผลสำหรับการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงนั้นอาจเป็นผลมาจากการ

เปลี่ยนแปลงในความเสี่ยงที่กิจการต้องเผชิญอยู่หรือการเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารความเสี่ยง

■ การเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณ

กิจการควรเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณตามประเภทความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากเครื่องมือทางการเงิน

■ ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับการกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อโดยอาจแยกเป็นความเสี่ยงจากการกระจุกตัวตามประเภทอุตสาหกรรม ตามประเภทการจัดอันดับความน่าเชื่อถือหรือตามการวัดคุณภาพของสินเชื่อ การกระจุกตัวทางภูมิศาสตร์ การให้สินเชื่อที่กระจุกตัวกับคู่ค้าแต่ละรายหรือกลุ่มบริษัทคู่ค้าที่มีความเกี่ยวข้องกัน หลักประกัน หรือการเพิ่มระดับความน่าเชื่อถือ

■ หลักการที่คล้ายคลึงกันสามารถนำมาประยุกต์ในการระบุการกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านอื่นๆ ซึ่งรวมถึงความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ความเสี่ยงจากตลาด

■ หากการเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณ ณ วันที่รายงานไม่ได้เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงที่กิจการเผชิญอยู่ระหว่างงวด กิจการควรให้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดซึ่งแสดงถึงความเสี่ยงที่กิจการเผชิญอยู่เพิ่มเติม

■ ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ

■ กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้เกี่ยวกับความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อสำหรับเครื่องมือทางการเงินแต่ละประเภท ไม่ว่าเครื่องมือทางการเงินนั้นจะรับรู้หรือไม่ได้รับรู้ในงบดุล

- จำนวนสูงสุด ณ วันที่ในงบดุลที่กิจการอาจต้องสูญเสียจากการให้สินเชื่อ โดยไม่คำนึงถึงหลักประกันหรือการเพิ่มระดับความน่าเชื่อถือ

- ในการเปิดเผยจำนวนผลเสียหายสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าว กิจการควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหลักประกันที่ถืออยู่และการเพิ่มระดับความน่าเชื่อถือควบคู่กันไปด้วย

- ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสินเชื่อบริษัทสินทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งไม่ได้หมายถึงสินทรัพย์ที่พ้นกำหนดระยะเวลาชำระคืนหรือส่วนที่ด้อยค่า

- จำนวนตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินที่ด้อยค่าหรือที่พ้นกำหนดระยะเวลาชำระคืน ซึ่งได้มีการเจรจาตกลงเงื่อนไขกันใหม่

■ กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินแต่ละประเภทดังนี้

- การวิเคราะห์อายุของเครื่องมือทางการเงินโดยอาจจัดประเภทข้อมูลทีละวันตามวันที่ครบกำหนด โดยแบ่งตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น

- ภายใน 1 เดือนนับจากวันที่ในงบดุล
- มากกว่า 1 เดือน แต่ไม่เกิน 3 เดือนนับจากวันที่ในงบดุล

- มากกว่า 3 เดือน แต่ไม่เกิน 12 เดือนนับจากวันที่ในงบดุล

- มากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปีนับจากวันที่ในงบดุล

- 5 ปีขึ้นไปนับจากวันที่ในงบดุล

- การวิเคราะห์สินทรัพย์ทางการเงินที่เกิดการด้อยค่าแต่ละรายการ ณ วันที่ในงบดุล ซึ่งรวมถึงปัจจัยที่กิจการได้นำมาพิจารณาในการหาค่าของสินทรัพย์เหล่านั้น การวิเคราะห์ควรรวมถึง

- จำนวนตามบัญชี ก่อนการหักค่าเผื่อการด้อยค่า

- จำนวนผลขาดทุนจากการด้อยค่าที่เกี่ยวข้อง

- ลักษณะและมูลค่ายุติธรรมของหลักประกันที่เกี่ยวข้อง จะการเพิ่มระดับความน่าเชื่อถือ

- จงการต้องอธิบายถึงหลักประกันหรือการเพิ่มระดับความน่าเชื่อถือสำหรับสินทรัพย์ทางการเงินที่เกิดการด้อยค่าแต่ละรายการที่ได้เปิดเผยไว้ข้างต้น และภาพประมาณมูลค่ายุติธรรมของหลักประกันด้วย

● - หากกิจการได้รับสินทรัพย์ทางการเงินหรือสินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงินระหว่างงวด จากการเข้าครอบครองหลักประกันหรือจากการเรียกร้องการเพิ่มระดับความน่าเชื่อถือ(เช่น การค้ำประกัน) หากสินทรัพย์ดังกล่าวเข้าเกณฑ์การรับรู้เป็นสินทรัพย์ กิจการต้องเปิดเผยถึง

- ลักษณะและจำนวนตามบัญชีของสินทรัพย์ที่ได้รับ และ

- หากสินทรัพย์นั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นเงินสดได้ทันที กิจการต้องเปิดเผยนโยบายสำหรับการจำหน่ายสินทรัพย์นั้นหรือการนำสินทรัพย์นั้นไปใช้ในการดำเนินงาน

■ ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

■ กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ

- การวิเคราะห์การครบกำหนดของหนี้สินทางการเงินโดยแสดงถึงระยะเวลาตามสัญญาที่เหลืออยู่

- อธิบายถึงวิธีบริหารด้านสภาพคล่องของกิจการที่เกี่ยวข้องกับหนี้สินทางการเงินดังกล่าว

■ ความเสี่ยงจากตลาด

■ กิจการควรทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหวตัวอย่างเช่น Value-at-risk เพื่อสะท้อนถึงตัวแปรด้านความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน เช่น ตัวแปรด้านอัตราแลกเปลี่ยนและตัวแปรด้านอัตราดอกเบี้ย และการนำการวิเคราะห์นั้นมาใช้ในการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน นอกจากนี้กิจการควรเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้เพิ่มเติม

- คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการที่นำมาใช้จัดทำ การวิเคราะห์ความอ่อนไหว ค่าตัวแปรและข้อสมมุติที่สำคัญ

- คำอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของวิธีที่ใช้ รวมทั้งข้อจำกัดซึ่งอาจมีผลต่อข้อมูลที่ไม่ได้สะท้อนถึงมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่

■ นอกจากนี้ กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ

- การวิเคราะห์ความอ่อนไหวสำหรับความเสี่ยงจากตลาดแต่ละประเภทที่กิจการประสบอยู่ ณ วันที่ในงบดุล โดยแสดงถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรด้านความเสี่ยงที่อาจเป็นไปได้ ณ วันที่ในงบดุล ที่มีต้องบกำไรขาดทุน ส่วนของเจ้าของ

- วิธีการและข้อสมมุติที่กิจการใช้ในการวิเคราะห์ความอ่อนไหว

- การเปลี่ยนแปลงในวิธีการและข้อสมมุติที่ใช้ที่แตกต่างไปจากงวดก่อน และเหตุผลในการเปลี่ยนแปลง

■ หากการเปิดเผยการวิเคราะห์ความอ่อนไหวดังกล่าวไม่ได้เป็นตัวแทนของความเสี่ยงจากเครื่องมือทางการเงินที่กิจการประสบอยู่ ตัวอย่างเช่น ความเสี่ยง ณ วันที่ในงบดุล ไม่สะท้อนความเสี่ยงระหว่างปี กิจการควรเปิดเผยข้อเท็จจริงและเหตุผลที่ทำให้กิจการเชื่อว่าการวิเคราะห์ความอ่อนไหวไม่ได้เป็นตัวแทนของความเสี่ยงไว้ด้วย

แม้ว่ามาตรฐานการบัญชีได้กำหนดให้เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย และความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีนั้นมีความเพียงพอและครอบคลุมถึงความเสี่ยงทางการเงินทั้งหมด ซึ่งรวมทั้งความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ค่าความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ดังนั้นนอกจากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงทางการเงินที่เพียงพอและเหมาะสมแล้ว กิจการควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงตลอดจนกระบวนการในการบริหารความเสี่ยงที่กิจการเลือก กิจการควรพิจารณาเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงที่นอกเหนือไปจากความเสี่ยงทางการเงิน ตัวอย่างเช่น การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ หากความเสี่ยงนั้นมีนัยสำคัญ

สรุป

กิจการที่มีเครื่องมือทางการเงิน ย่อมเผชิญความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินเหล่านั้น หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหาร คือ การบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงิน รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นในงบการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการ รวมทั้งสามารถประเมินจำนวนเงิน จังหวะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินได้

ตัวอย่างที่ 9 การเปิดเผยวัตถุประสงค์ นโยบายการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการ

ธนาคาร ปลอดภัย จำกัด และบริษัทย่อย

หมายเหตุประกอบงบการเงิน (บางส่วน)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X2 และ 25X1

3.30 เครื่องมือทางการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2 ธนาคารฯ และบริษัทย่อยไม่มีนโยบายที่จะประกอบธุรกรรมตราสารทางการเงินหรือสินทรัพย์นอกงบดุลที่เป็นตราสารอนุพันธ์เพื่อการเก็งกำไรหรือเพื่อการค้า

3.30.1 ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ

ธนาคารฯ และบริษัทย่อยมีความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเงินให้สินเชื่อและลูกหนี้ และการค้าประกันการกู้ยืมและอื่นๆ

ฝ่ายบริหารของธนาคารฯและบริษัทย่อยได้มีการบริหารความเสี่ยง โดยการกำหนดนโยบายและวิธีการในการควบคุมสินเชื่อที่เหมาะสมตั้งแต่ขั้นตอนของการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ การวิเคราะห์ความเสี่ยงและความสามารถในการชำระหนี้ นอกจากนี้ธนาคารฯและบริษัทย่อยได้นำระบบ Credit Scoring มาใช้กับสินเชื่อเช่าซื้อ ซึ่งช่วยโดยสามารถเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้สะท้อนความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ธนาคารฯ และบริษัทย่อยได้จัดให้มีการสอบทานสินเชื่อเพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสินเชื่อเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขข้อบกพร่องที่จะเป็นปัญหาในอนาคต ดังนั้นธนาคารฯและบริษัทย่อยจึงไม่คาดว่าจะได้รับความเสียหายที่เป็นสาระสำคัญจากการให้สินเชื่อและการค้าประกันการกู้ยืมนี้ นอกจากนี้ การให้สินเชื่อของธนาคารฯ และบริษัทย่อยไม่มีการกระจุกตัวเนื่องจากธนาคารฯ และบริษัทย่อยมีฐานลูกค้าที่หลากหลายและมีอยู่จำนวนมาก ราย จำนวนเงินสูงสุดที่ธนาคารฯและบริษัทย่อยอาจต้องสูญเสียจากการให้สินเชื่อ คือ มูลค่าตามบัญชีของเงินให้สินเชื่อและลูกหนี้ที่แสดงอยู่ในงบดุล

3.30.2 ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ย

ธนาคารฯ และบริษัทย่อยมีความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินที่สำคัญดังนี้

(หน่วย : ล้านบาท)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2

ยอดคงเหลือของเครื่องมือทางการเงิน

รายการ	มีอัตราดอกเบี้ยคงที่		รวม
	ตลาด	ดอกเบี้ยคงที่	
สินทรัพย์ทางการเงิน			
เงินสด	-	210	210
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	357	32	1,024
หลักทรัพย์ซื้อโดยมีสัญญาขายคืน	-	1,718	1,718
เงินลงทุน-สุทธิ	258	820	4,393
ลูกหนี้สำนักหักบัญชี	-	-	257
เงินให้สินเชื่อและลูกหนี้	9,003	64,358	75,452
	9,618	66,928	83,054
หนี้สินทางการเงิน			
เงินฝาก	2,784	37,713	40,568
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	60	2,097	2,157
หนี้สินจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	-	-	478
เงินกู้ยืม	-	26,069	26,082
เจ้าหนี้สำนักหักบัญชี	-	-	365
เจ้าหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์และสัญญาซื้อขายล่วงหน้า	121	-	711
	2,965	65,879	70,361

เครื่องมือทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่แยกตามวันที่ครบกำหนดหรือวันที่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยใหม่ (หากวันที่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยใหม่ถึงก่อน) โดยนับจากวันที่ในงบดุลได้ดังนี้

(หน่วย : ล้านบาท)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2

ระยะเวลาการกำหนดอัตราดอกเบี้ยใหม่หรือวันครบกำหนด

รายการ	เมื่อ					ไม่มีกำหนด	รวม	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ
	งวด	0-3 เดือน	3-12 เดือน	1-5 ปี	เกิน 5 ปี			
สินทรัพย์ทางการเงิน								
รายการระหว่างธนาคาร								
และตลาดเงิน	21	11	-	-	-	-	32	4.5858
หลักทรัพย์ซื้อโดยมีสัญญา								
ขายคืน	-	1,718	-	-	-	-	1,718	4.8829
เงินลงทุน-สุทธิ	-	160	323	337	-	-	820	5.1418
เงินให้สินเชื่อและลูกหนี้	1,161	9,966	18,528	34,616	86	1	64,358	8.6271
	<u>1,182</u>	<u>11,855</u>	<u>18,851</u>	<u>34,953</u>	<u>86</u>	<u>1</u>	<u>66,928</u>	
หนี้สินทางการเงิน								
เงินฝาก								
	218	16,030	16,120	5,345	-	-	37,713	4.7018
รายการระหว่างธนาคาร								
และตลาดเงิน	542	1,180	350	25	-	-	2,097	4.3204
เงินกู้ยืม	1,710	14,232	9,778	349	-	-	26,069	4.9360
	<u>2,470</u>	<u>31,442</u>	<u>26,248</u>	<u>5,719</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>65,879</u>	

ยอดคงเหลือของเงินให้สินเชื่อและลูกหนี้ (รวมเงินให้สินเชื่อและลูกหนี้ที่หยุดรับรู้รายได้) ตามที่แสดงในตารางข้างต้นแสดงยอดก่อนหักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

ธนาคารฯ ได้มีการทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยเพื่อเป็นเครื่องมือบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับหนี้สินทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ย ซึ่งรายละเอียดของสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยที่ยังคงมีผลบังคับ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2 มีดังต่อไปนี้

- ธนาคารฯ ได้มีการทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยโดยการจ่ายอัตราดอกเบี้ยคงที่และรับอัตราดอกเบี้ยลอยตัวสำหรับเงินต้นจำนวนเงิน 500 ล้านบาท และทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยโดยการจ่ายอัตราดอกเบี้ยลอยตัวและรับอัตราดอกเบี้ยคงที่สำหรับเงินต้น 500 ล้านบาท ซึ่งสัญญาจะสิ้นสุดในปี 25X4
- ธนาคารฯ ได้มีการทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่สำหรับเงินต้นจำนวนเงิน 300 ล้านบาท ซึ่งสัญญาจะสิ้นสุดในปี 25X8
- ธนาคารฯ ได้มีการทำสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่สำหรับหุ้นกู้มูลค่ารวม 2,800 ล้านบาท ซึ่งสัญญาจะสิ้นสุดในปี 25X3 และสำหรับเงินกู้ยืมและเงินฝากจำนวนเงินรวม 950 ล้านบาท ซึ่งสัญญาจะสิ้นสุดในปี 25X4

3.30.3 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

วันที่ที่ครบกำหนดของเครื่องมือทางการเงินนับจากวันที่ในงบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2 และ 25X1 มีดังนี้

(หน่วย : ล้านบาท)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2

รายการ	หนี้ที่ครบกำหนด							รวม
	เมื่อ ทวงถาม	0-3 เดือน	3-12 เดือน	1-5 ปี	เกิน 5 ปี	ไม่มี กำหนด	หนี้ที่ ไม่ได้ จ่ายได้	
สินทรัพย์ทางการเงิน								
เงินสด	210	-	-	-	-	-	-	210
รายการระหว่างธนาคาร และตลาดเงิน	1,013	11	-	-	-	-	-	1,024
หลักทรัพย์ซื้อโดยมีสัญญา ขายคืน	-	1,718	-	-	-	-	-	1,718
เงินลงทุน-สุทธิ	791	210	336	515	-	1	64,358	4,393
ลูกหนี้สำนักหักบัญชี เงินให้สินเชื่อและลูกหนี้	-	257	-	-	-	-	-	257
	1,187	10,784	19,871	38,998	2,368	-	2,844	75,452
	3,201	12,980	20,207	38,983	2,368	2,471	2,844	83,054
หนี้สินทางการเงิน								
เงินฝาก	3,073	16,030	16,120	5,345	-	-	-	40,568
รายการระหว่างธนาคาร และตลาดเงิน	601	1,180	351	25	-	-	-	2,157
หนี้สินจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	478	-	-	-	-	-	-	478
เงินกู้ยืม	1,710	14,332	9,778	349	-	13	-	26,082
เจ้าหนี้สำนักหักบัญชี	-	365	-	-	-	-	-	365
เจ้าหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์และ สัญญาซื้อขาย ล่วงหน้า	148	563	-	-	-	-	-	711
	6,010	32,370	26,249	5,719	-	13	-	70,361
รายการนอกงบดุล								
การรับอวัลตัวเงินและการ ค้ำประกันการซื้อ	200	316	10	-	-	-	-	526
ภาระผูกพัน	15	1	3,230	1,950	300	172	-	5,668

3.30.4 ความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2 ธนาคารฯ ไม่มีเครื่องมือทางการเงินที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่มีสาระสำคัญ ยกเว้นเงินฝาก ธนาคารจำนวน 22 ล้านเหรียญฮ่องกง (เทียบเท่า 102 ล้านบาท) และเงินลงทุนในบริษัทย่อยจำนวน 20 ล้านเหรียญฮ่องกง (มูลค่าตามวิธีส่วนได้เสียคิดเป็นจำนวนเงิน 92 ล้านบาท)

3.30.5 มูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2 มูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่สำคัญมีมูลค่า โดยประมาณตามมูลค่าตามบัญชีที่แสดงในงบดุลโดยไม่มีผลแตกต่างอย่างมีสาระสำคัญ และกำไรหรือขาดทุนจากการประเมินมูลค่ายุติธรรมของสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงินที่ไม่มีสาระสำคัญ

บรรณานุกรม

สภาวิชาชีพบัญชี มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน กรุงเทพมหานคร บริษัท พี.เอ. ลิฟวิ่ง จำกัด 2542

สภาวิชาชีพบัญชี มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 42 เรื่อง การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุน กรุงเทพมหานคร บริษัท พี.เอ. ลิฟวิ่ง จำกัด 2542

สภาวิชาชีพบัญชี มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 48 เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน กรุงเทพมหานคร บริษัท พี.เอ. ลิฟวิ่ง จำกัด 2542

Epstein, Boy J. and Mirza, Abbas Ali, Wily IAS: Interpretation and Application of International Accounting Standards 2005, Singapore : John Wiley & Sons Inc., 2005.